

טלסקופ - מאפשר לנו לצפות בעצמים רחוקים:

כוכבי לכת, גלקסיות וערפיליות, המאירים את חיינו גם ממרחק.

פרוטופיה Protopia

היכולת לעצב וליישם עתיד טוב יותר מיום ליום

מהדורה חמישים ושתיים

05.08.2021

כ"ז אב תשפ"א

צוות המערכת: אלון שוורץ, ריבי ארצי,
רקפת גלבוע, נעמה כהן, ענבל לוור
ייעוץ אקדמי: ד"ר עדי ווגרהוף

הרפרטואר שלנו:

סק;ופ* - מגזין חדשני, שעוסק בזוויות מגוונות, מקוריות וחדשניות בתחום החינוך.

מתוך הסק;ופ ועל בסיס התפיסה הזו, נולדו לנו שני תינוקות חדשים:

מיקרוסק;ופ* - מגזין קצרצר שלוקח נושאים גדולים ומחשבות רחבות ומבטא אותן במעט מילים.

טלסק;ופ* - מגזין ממוקד שעוזר לנו להתבונן אל מעבר לאופק, אל מגמות העתיד.

*עד כה יצאו ארבעים ושישה גליונות

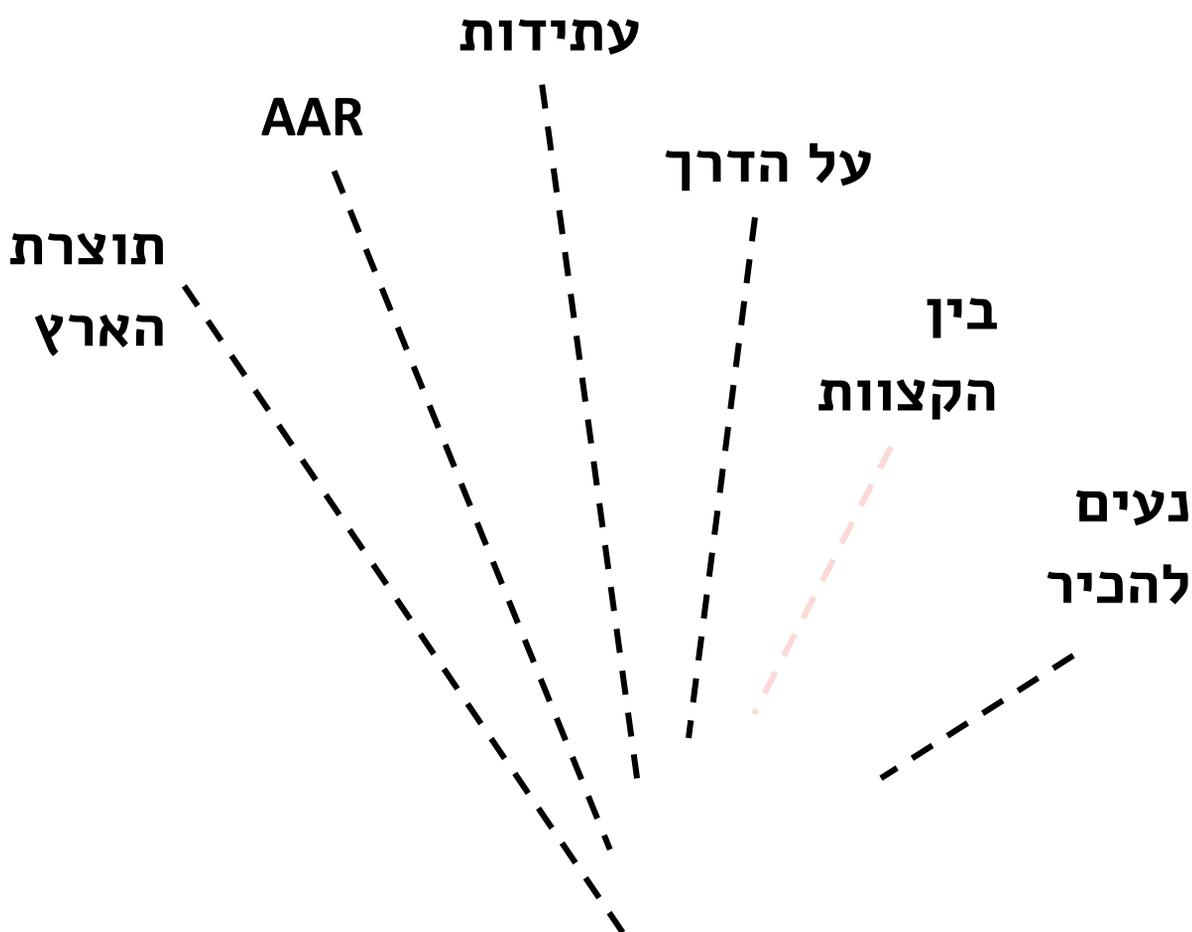
*עד כה יצאו שלושה גליונות

*גיליון שלישי

*בלחיצה על הסמל
תעברו חזרה לפה

מה מתעתד להיות כאן?

זמן קריאה 20 שניות
60 מילים על

פרוטופיה

ההיפך הריאלי, הפרקטי והישים של אוטופיה.

פרוטופיה מתארת תהליך שיפור איטי ורציף:
איך היום קצת יותר טוב ממה שהיה אתמול.

פורוטפיה בנויה על התפיסה שאם מספיק אנשים
יעסקו בהפיכת העולם למקום טוב יותר, תזוזות
גדולות יתרחשו לאורך זמן.

פורוטופיה עוזרת לשמור על אמונה ותקווה
באנושות, שכן היא מעצבת עתיד רצוי, מעורר
השראה ואופטימי, הניתן להשגה בהתבסס על
פעולות אינדיבידואליות וקולקטיביות.

אוטופיה, דיסטופיה

ומה שביניהם

אוטופיה מצב שגשוג, בו הכל פורח, בו הכל מושלם. הטוב האופטימי, החברה המושלמת, בה הכל אידיאלי, אך אינו ישים במרחב המציאות. למשל, גן עדן היא אחת האוטופיות העתיקות והידועות בעולם. ניתן אם כן לראות באוטופיה רעיון לשאוב ממנו, אך לא לשאוף אליו.

דיסטופיה מצב הישרדותי, בו הכל נובל, בו שום דבר לא מושלם. מציאות אנושית בה שולטים יסודות חברתיים שליליים ומושחתיים. בספרות או בקולנוע דיסטופיות מתרחשות לרוב בעתיד, ומטרתן למחות כנגד מגמות חברתיות קיימות ומוקצנות, שעלולות להתפתח לתוצאה מבעיתה.

פרוטופיה מצב בו שואפים לשיפור – ללא המאבקים של הדיסטופיה, וללא הצורך להגיע לשלמות של האוטופיה. פרוטופיה היא מצב בו אנו לא מתפשרים על ההווה, אנו מדמיינים ומעצבים עתיד רצוי, מעורר השראה ואופטימי, הניתן להשגה.

פרוטופיה אינה מותרות אלא צורך הכרחי, שיבטיח את הקיום האנושי על פני כדור הארץ.

תשמעו

סיפור...

(פרדוקסלי)

גם הרצל חלם על אוטופיה, או שמא פרוטופיה....

אַלְטֶנוֹוִילַנְד (מגרמנית: ארץ ישנה-חדשה) הוא רומן אוטופי מאת בנימין זאב הרצל, אשר ראה אור במקור בגרמנית בלייפציג בשנת 1902. באמצעות הנרטיב, מתאר הרצל את חזונו בנוגע ליישוב היהודי העתיד לקום בארץ ישראל.

בעמוד הפתיחה של הספר מופיעה האימרה "אם תרצו – אין זו אגדה" ואילו ב-אחרית דבר, כותב הרצל:

"חלום ומעשה אינם שונים כל כך כפי שנוטים לחשוב, כי כל מעשי בני האדם בחלום יסודם, וגם אחריתם – חלום היא... ואילו אם לא תרצו הרי כל אשר סיפרתי לכם אגדה הוא, ואגדה יוסיף להיות".

כמו תמיד – זה תלוי ברצון, ונמצא בידיים שלנו.

”תתארו לכם עולם יפה...”

קחו רגע ושרטטו בדמיונכם עולם מושלם.

מה יש בו? טבע בתוליו? בני אדם? בעלי חיים? עונות שנה?

עכשיו נסו לרדת לפרטים יותר קטנים....

מה עושים בני האדם בשעות הפנאי? האם יש להם עבודה? מחויבויות? בית ספר? או הסעות לחוגים? מי מנקה את רחובות הערים? האם יש בכלל ערים?

האם יש חוקים או צורך בחוקים? מי שומר על הסדר, אם בכלל?

כשמנסים ליצור עולם, השאלות רק הולכות ומסתבכות, ועוד לא התקדמנו מרחק אטום על קצה המזלג.

עכשיו נסו לדמיין - איך אדם שאתם מאוד אוהבים היה מצייר את העולם המושלם?

ואז תנדדו הלאה במעגלים, אל אנשים פחות ופחות קרובים, ונסו לחשוב על העולם המושלם שלהם.

זה בסדר, אתם יכולים לעצור....

או שבעצם עוד לא לעצור, רק התחלנו.

”באמצע יום יפה

שמייים מעליכם, האהבה איתכם..”

לאוטופיה תפקיד חשוב ביצירת פרוטופיה.

היא הרעיון, היעד, תמונת העתיד המושלמת, הנשגבת.

הפרוטופיה היא הדרך לשם.

ונמשיך עם התרגיל. קחו לכם רגע. שרטטו את הדרך:

איך מתחילים? מי השותפים?
מה עושים כדי להתקדם? איך יודעים שאנחנו בכיוון?
נתקלנו במחסום - איך מרימים אותו?
מצאנו גשר - איך מחברים אותו?

בספרות הכרנו עולמות כאלו לפרטי פרטים. לדוגמה, פיטר פן שחי בארץ 'לעולם לא', עם כל הילדים השמחים והפיות שמצמיחות כנפיים... ג'יימס מתיו ברי, ורבים וטובים נוספים, יצרו עולמות אוטופיים מדומיינים, ברמות פירוט ועומק, שהקנו להם מקום בהיכל התהילה של הספרות העולמית.

גם אנחנו יכולים להיות שם בחברת פיטר פן וג'יימס מתיו ברי - ולא רק בדמיון.

”ואנחנו שם הולכים,

עם שמש בכיסים..”

שלמה ארצי

עתידים פרוטופיים

עתידים פרוטופיים אינם עתידים בינאריים בעלי קטגוריות נוקשות, אלא עתידים פלורליסטים, הכוללים ספקטרום נרחב של אפשרויות.

עתידים פרוטופיים אינם כוללים אפליה והדרה מכל סוג, והם נותנים ביטוי ליצירתיות, הנובעת ממגוון תרבויות המשנה הקיימות בחברה; הם נמנעים מייצוג של תרבות אליטיסטית שולטת; וכוללים נרטיבים של קהילות מאוחדות.

עתידים פרוטופיים אינם מאדירים "מסעות גיבור" בודדים של מושיעים קסומים, אלא מתמקדים בקהילה כגיבור התרחיש העתידי. הם חוגגים את הנוכחות האנושית, הכוללת חוויות חושיות מורחבות, ומגוון תחושות אנושיות כמו אינטימיות, דאגה ורגישות לזולת.

עתידים פרוטופיים מדגישים טכנולוגיות המפתחות ביולוגיה אנושית לטווח הארוך, בהתבסס על התפיסה שהמין האנושי עצמו מתפתח וגדל, ולא רק בונה ומפתח טכנולוגיות.

עתידים פרוטופיים עוסקים בתפקידן וחשיבותן של גישות רוחניות לתרבות האנושית, ומציגים השקפות סימביוטיות, המשלבות את חוכמת המסורת עם הרחבת החקירה המדעית.

עתידים פרוטופיים מציגים אבולוציה של ערכים ותרבות, שאינה מתמקדת רק בצמיחה חומרית, אלא בהוגנות ותרומה לחברה ולכדור הארץ.

למידה פרוטופית

במציאות המשתנה של עולם ה-VUCA (עולם עמום, לא וודאי, מורכב ותנודתי), ניתן להתבונן על תהליך הלמידה כתהליך של שיפור, המאפשר לילד להתמודד באופן אקטיבי ואפקטיבי עם אתגרים חדשים.

פרויקט 2030 של ה-OECD, מתאר את תהליך הלמידה כתהליך התפתחות אישי, מחזורי, המורכב משלושה שלבים (AAR):

ציפייה (Anticipation) הילד בוחן את תנאי הסביבה המשתנים, מגדיר את העתיד הרצוי לו ואת יעדי הלמידה הנגזרים ממנו, מעריך את דרכי הלמידה האפשריות, ובוחר מהן את הרצויות לו.

פעולה (Act) הילד מעורב ואקטיבי ביישום דרך הלמידה שבחר.

שיקוף (Reflection) הילד מכוון לשיפור יכולותיו: הוא בוחן את תוצאות למידתו ופעילותו, ומסיק מסקנות להמשך. הוא מתייחס לפעולות לא מיטביות שביצע בדרך להשגת מטרתו, כחלק מהדרך לשיפור יכולותיו לאורך זמן.

יישום תהליך הלמידה באופן מחזורי מאפשר הפקת לקחים ושיפור מתמיד, והוא יכול להתקיים במסגרת למידה עצמאית או משותפת.

יכולות אלו ישרתו את הילד במסגרות למידה לאורך חייו, ובמרחבי החיים השונים.

**כל אחד יכול להשפיע,
אבל ביחד אנחנו יכולים
לשנות**

(ברברה מיקולסקי)

על מערכות אקולוגיות חינוכיות

ופארק פרוטופיה אחד בארץ

איך משנים את תכלית החינוך דרך תפיסת הפרוטופיה?

חושבים רחב וגבוה

תומכים ביכולות אישיות כמו מנהיגות, יזמות וחדשנות - של הצוותים החינוכיים ושל הלומדים. נותנים מרחב תומך לפיתוח גישות ופתרונות רדיקליים, המתאימים לדור הילדים הלומד ולמציאות המשתנה

בעולם נוצרים כל הזמן חידושים, אבי-הטיפוס ושיטות העבודה מומלצות. על מנת שאלו יהיו זמינים באופן נרחב ויקדמו שינוי מערכתי של מערכת החינוך, תוך התגברות על מחסומים כמו תחרות או מחסור - יש לחבר בין קהילות ומעבדות למידה, וליצור מערכות אקולוגיות חינוכיות, שמטרתן החלפה וטיפול חזונית ושיטות עבודה בגישת הקוד הפתוח.

באופן זה ניתן יהיה לייצר מאגר משותף של רעיונות ויישומים, לחדשנות ויצירתיות בתחום החינוך.

שנעשה פיקניק בפארק?

אפשר גם לעשות ניסויים במעבדה...

פרוטופיות חינוכיות תוצרת הארץ

רשת אורט ישראל: [🔗](#)
Start-Up Schools

ביתא מחנכים: חדשנות
שצומחת מהשטח [🔗](#)

חמ"ד: פעלנות [🔗](#)
כמחוללת שינוי

עמ"ל: אצלנו עושים
זאת אחרת [🔗](#)

אמי"ת: גוגיה היברידית - [🔗](#)
פורצים גבולות גיאוגרפיים

ברנקו וייס: מבית ספר מבוסס [🔗](#)
הוראה לבית ספר מבוסס למידה

העתיד כבר כאן... וגם כל הגליונות שלנו.

כולם מחכים לכם כאן

למען עתיד טוב יותר...

הפיצו את הסק;ופ

שלחו לנו את המילה

פרוטופיה

וקבלו הודעה להפצת

קישור ההצטרפות לסק;ופ

זה מגיע לכווןולם ;)

*קיבלתם לראשונה

את המגזין ורוצים להצטרף

לרשימת התפוצה גם?

לחצו כאן.

ובשבוע הבא...

חיים בסרט